

Startnotitie Projectgroep Huisvesting Gemeenschap Schiermonnikoog

De gemeenschap Sion, in het buitengebied van Deventer sinds 1883, behoort tot de Orde Cisterciënzers van de Strikte Observantie (OCSO). Vanaf de oorsprong in de 11^e eeuw in Cîteaux is de essentie van hun monastieke leven, dat ieder als kluizenaar zoekt naar God in hun midden, verbonden door ieders aanwezigheid in de gemeenschap. Dat zoeken verbindt de broeders en naarmate zij Gods aanwezigheid naderen komen zij ook elkaar dichterbij en wordt hun gemeenschap dieper beleefbaar. De gemeenschap is zelf de weg naar God.

Zij baseren deze levenswijze op de woestijnvaders (4^e eeuw) en op de regel van Benedictus (6^e eeuw).

In de loop der eeuwen hebben soortgelijke kloostergemeenschappen een rol gespeeld in de ontwikkeling van het geestelijk en maatschappelijk leven, onder meer door activiteiten als ontginning, landbouw, wetenschap en verlening van geestelijke zorg. Zo ontstonden gemeenschappen van tientallen monniken in omvangrijke abdijcomplexen met een eigen kerk, zalen, gastenhuis, boerderij, bibliotheek en ateliers. Zo ook de abdij Sion in Deventer, een in hoge mate autonome en democratisch georganiseerde gemeenschap.

De laatste decennia stikt de aanwas van nieuwe monniken. De gemeenschap Sion telt nu negen monniken in de leeftijd van 49 tot 74 jaar.

Een kleine maar gerijpte en gemotiveerde groep, die de ambitie en mogelijkheid heeft om hun wijze van leven op een eigentijdse manier vorm te geven, die mogelijk ook een nieuwe generatie monniken aanspreekt en aantrekt.

Na rijp beraad en studies heeft zij geconcludeerd, dat daarvoor een nieuw te bouwen huisvesting op een andere plaats nodig is, omdat het huidige Rijksmonumentale complex niet passend te maken is.

De kernwaarden voor zowel hun levenswijze als voor de geschikte locatie en passende huisvesting zijn: stilte, eenzaamheid en eenvoud.

Bovendien is verbondenheid met de natuur kenmerkend voor een geschikte locatie.

De gemeenschap Sion ziet Schiermonnikoog als een geschikte en aansprekende plaats om zich te vestigen op een eigentijdse manier.

Passende huisvesting volgt uit de essentie van de levenswijze van de kluizenaars in gemeenschap en voorziet in ieders behoefte aan een eigen plek en aan gemeenschap. Ze zal bestaan uit een centraal gelegen bidplaats, waar de monniken zeven maal per etmaal samenkomen voor gebed, zang, schriftlezing en meditatie, en daaromheen eenvoudige woninkjes. Dat is de basis.

Daarbij zullen nog andere ruimten komen voor het bereiden en nuttigen van maaltijden, voor vergaderingen en gastenontvangst, et cetera. In totaal circa 1200 m² gebruiksoppervlakte.

Het geheel zal eenvoudig en passend in de natuurlijke omgeving en zo ecologisch verantwoord mogelijk worden gebouwd, bijvoorbeeld verwarmd door aardwarmte of met snoeiafval van het eiland.

Gasten die de gemeenschap bezoeken zullen overnachten en eten in de op Schiermonnikoog bestaande gastenverblijven. Een van de winkels op het eiland zal in exclusieve licentie zeer gewilde abdijproducten kunnen verkopen aan bezoekers en toeristen.

Cisterciënzers in de 12^e eeuw gaven het eiland Schiermonnikoog zijn naam.

De monniken van Sion spreken in de 21^e eeuw hun wens uit om op Schiermonnikoog passende, eigentijdse en vernieuwende huisvesting te mogen bouwen in verbondenheid met de stilte en de natuur ter plaatse.

Zij verzoeken om bestuurlijke medewerking om die wens te kunnen realiseren. Het gaat om de functie wonen, in stilte en eenzaamheid en in eenvoud en verbondenheid als goede burens met de eilandbewoners.

De gemeenschap Sion hoopt op Schiermonnikoog op afzienbare termijn een in alle opzichten passende en aansprekende nieuwe vestiging te kunnen realiseren. Wellicht kan Schiermonnikoog haar naam en kernwaarden met de vestiging van de gemeenschap Sion onderstrepen.

Zijn oude cisterciënzer wortels tot nieuw leven te wekken op Schiermonnikoog?

Vanaf het begin van dit jaar zijn vele contacten gelegd: met het gemeentebestuur, met de directeur van Natuurmonumenten, met de provincie Friesland, met ambtenaren en met tal van eigenaren en eilandbewoners.

Unaniem wordt welwillend, gastvrij en positief gereageerd. De idee, dat Cisterciënzers – die in 1580 door de overheid gedwongen de streek moesten verlaten – zich weer zouden vestigen op het eiland spreekt zeer aan en trekt positieve aandacht.

Met de aanwezigheid van monniken op het eiland kan Schiermonnikoog zich extra profileren en zal de aantrekkingskracht van het eiland zich vergroten en verdiepen.

De gemeenschap vindt op het eiland Schiermonnikoog een alom bekende en aansprekende vestigingsplaats en positieve aandacht.

Een aantal kernwaarden van het eiland – rust, eenvoud, natuur, gastvrijheid – sporen zeer wel met de kernwaarden van de gemeenschap. Hetzelfde geldt met betrekking tot de doelstellingen van Natuurmonumenten, zoals de directeur zelf constateerde.

Inmiddels is – na gesprekken met belanghebbenden ter plaatse – en gedachtenvorming binnen de gemeenschap – als belangrijk punt bij de locatiekeuze de afstand tot de Egbertskapel toegevoegd aan het lijstje van toetsingscriteria.

Het beschikbaar hebben van de Egbertskapel voor diensten en als uitnodigende plek voor rust en bezinning blijkt op prijs te worden gesteld door belanghebbenden.

Het belangrijkste is echter, dat er van concrete en proactieve medewerking blij is gegeven in de contacten met zowel eigenaren als overheids- en natuurbeheerinstanties om mee te zoeken naar een passende vestigingslocatie op het eiland. Het onderzoek richt zich op een handvol concrete, door belangrijke gesprekspartners zelf aangedragen locaties. De stellige verwachting is, dat met gedegen onderzoek, goed en open overleg en een van respect getuigende, verstandige aanpak een alleszins passende huisvesting voor de gemeenschap ontwikkeld en gerealiseerd zal kunnen worden.

Om op die manier onderzoek, overleg en aanpak mede vorm te geven, is de Projectgroep Huisvesting Gemeenschap Schiermonnikoog (Projectgroep HCS) opgericht. De gemeenschap is zeer ingenomen met de deelname aan de projectgroep van capabele en betrokken vertegenwoordigers vanuit gemeente, provincie, Nationaal Park en Natuurmonumenten.

Projectleiding en verslaglegging zullen door de gemeenschap aangestelde deelnemers worden verzorgd. De gemeente Schiermonnikoog is bereid vergaderruimte voor de Projectgroep beschikbaar te stellen in het gemeentehuis.

Hoofddoel van de Projectgroep HCS is om te bevorderen dat de onderzoeken betreffende locatiekeuze en inpassing van een nieuwe huisvesting zo goed en zo zorgvuldig mogelijk plaatsvinden.

Het inventariseren en vervolgens aan de hand van de op te stellen criteria toetsen van mogelijke locaties voor definitieve huisvesting vormt een eerste belangrijke taak van de Projectgroep.

Van groot belang daarbij is vast te stellen welke wet- en regelgeving op die locaties van toepassing is en welke aanpak een effectieve en begaanbare route waarborgt.

Hulp en adviezen van de Projectgroepleden bij het vinden van geschikte tijdelijke huisvesting voor zeven leden van de gemeenschap is eveneens zeer welkom.

Dat geldt ook voor het ontwikkelen van activiteiten van de monniken met een positieve impact voor het eiland.

Een centrale vraag voor het ontwikkelen van draagvlak bij de eilanders voor de vestiging is immers:

wat gaat een vestiging van de monniken concreet betekenen voor het eiland?

In dat verband zal de Projectgroep tevens adviseren over de wijze en timing van de communicatie naar de bewoners en het bestuur van Schiermonnikoog.

De gemeenschap ziet met vertrouwen en belangstelling uit naar de resultaten van de zeker niet eenvoudige maar juist daardoor uitdagende werkzaamheden van de Projectgroep.

Maastricht, 25-11-2014

Peter Thissen